

УДК 373.015.31:57.081.1

О. П. Грошовенко,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти
(Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м. Вінниця)

СВІТОГЛЯДНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ЗМІСТУ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ В ШКОЛІ І СТУПЕНЯ

Статтю присвячено проблемі реалізації гуманістичного підходу в умовах пошуку нової моделі природничої освіти в школі І ступеня. Проаналізовано стан і перспективи розвитку даної проблеми у сучасній педагогічній науці та практиці, обґрунтовано комплекс педагогічних умов навчально-виховної роботи спрямованої на формування екологічного світогляду дітей молодшого шкільного віку в процесі вивчення природознавства.

У статті пріоритетну роль у реалізації світоглядно-екологічних установок молодших школярів відведено вчителю. Ефективність вирішення проблеми виховання дітей, формування у них міцних знань, природничих компетентностей, залежить від здатності вчителя, розвиненості гуманістично-спрямованої системи ціннісних орієнтацій.

Ключові слова: молодші школярі, гуманізм, природнича освіта, педагогічні умови, професійна підготовка вчителя початкової школи.

Актуальність та постановка проблеми. Сучасні тенденції реформування системи природничої освіти свідчать про радикальну зміну акцентів щодо її організації. Сьогодення вимагає зміни традиційної знанневої парадигми на таку стратегію, в основі якої – гуманістично-зорієнтований підхід до педагогічного процесу, яким передбачено оновлення його змісту, цілей і форм з метою формування у підростаючого покоління гуманних якостей та гуманістичної свідомості.

Сучасна система природничої освіти, ґрунтуючись на засадах компетентнісного та аксіологічного підходів, реалізуючи завдання екологічного, патріотичного, розумового, естетичного, валеологічного, морального напрямів виховання, на перший план висуває завдання формування у молодого покоління гуманістичних орієнтирів. Великий гуманіст В.Сухомлинський однією із дидактичних передумов реалізації принципу гуманізму вважав звернення до природи в усіх її іпостасях. У центрі цілісної гуманістичної концепції В.Сухомлинського – любов до дитини, турбота про повноту її щастя. Цінними є думки великого педагога щодо виховання світогляду учнів. За його глибоким переконанням, світогляд – це особистісне ставлення людини до істин, закономірностей, фактів, явищ, правил, узагальнень, ідей. Виховання науково-матеріалістичного світогляду є проникненням педагога в духовний світ вихованця [6].

Світогляд – система поглядів на об'єктивний світ і місце в ньому людини, на ставлення людини до навколишньої дійсності і самої себе, а також обумовлені цими поглядами основні життєві позиції людей, їх переконання, ідеали, принципи пізнання і діяльності, ціннісні орієнтації. Будучи відображенням світу і ціннісним ставленням до нього, світогляд відіграє і певну регулятивну роль, виступаючи як методологія побудови загальної наукової картини світу [2, 806].

Таким чином, світогляд є специфічним комплексом орієнтацій людини в навколишньому середовищі, до якого входить і його екологічний компонент. Екологічний світогляд – це система взаємопов'язаних компонентів: узагальненої сукупності екологічних поглядів, знань, цінностей, духовності, переконань, практичних настанов, що визначають розуміння особистістю цілісності та єдності природного й соціального буття, місця в ньому людини разом із життєвими природовідповідними позиціями, програмами та іншими складниками поведінки, які в комплексі формують у неї екологічно орієнтовану життєву позицію, спонукають її до активної природоохоронної роботи.

Сучасна модель природничої освіти основним своїм завданням передбачає забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, виховання ціннісного ставлення до природного й соціального довкілля, до самої себе. Така вимога цілком очевидно зумовлює перегляд існуючих підходів до природничої освіти в школі І ступеня. Нині стає зрозуміло, що складена роками традиційна система ознайомлення дітей з природою не задовольняє сучасних потреб суспільства в активній, творчій особистості, здатній будувати гармонійні взаємини з природою на засадах моральності й екологічної культури. Це актуалізує проблему формування у молодших школярів світоглядно-екологічних цінностей та пошуку оптимальної моделі природничої освіти в основі якої аксіологічний, діяльнісний, творчий, інноваційний підходи мають ключове значення.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях особлива увага акцентується на необхідності упровадження нових підходів до змісту природничої освіти, використанні новітніх технологій у реалізації її основних завдань. Свідченням цього є праці В.Ільченко, Н.Лисенко, Г.Пустовіта, Т.Пушкарської, Г.Тарасенко та ін., в яких науковці підтверджують необхідність екологізації змісту природничої освіти, зміни її акцентів та запровадження технологій формування цілісної наукової картини світу молодшого школяра. Дослідження А.Захлебного, І.Зверева, А.Костицької, Л.Лук'янової, Г.Пустовіта та ін. підтверджують актуальність проблеми формування

екологічного світогляду молодшого школяра. Науковці одностайні в думці, що освіта є одним із стратегічних чинників подолання екологічної кризи. Разом з тим, вони констатують, що її роль у сучасному суспільстві ще, на жаль, належним чином не усвідомлена, формуванню екологічних якостей особистості з метою гармонізації відносин з природою не надається належної уваги.

Розгляд ряду праць (Л.Білик, Н.Казанжи, Л.Лук'янова, С.Совгіра, Г.Тарасенко, Н.Ясінська та ін.) засвідчив, що в сучасних педагогічних дослідженнях значна увага приділяється питанням взаємозв'язку екологічної культури та інших якостей особистості, що передбачає й висвітлення проблеми формування екологічного світогляду. У межах нашої проблеми доцільним є виділення світоглядного підходу в напрямку гармонізації відносин людини й природи як одного з наукових підходів у розкритті методологічних засад дослідження.

Окремі аспекти проблеми формування екологічного світогляду знаходять свій вияв у наукових розробках. Проте, єдиного підходу, який би інтегрував розроблені освітні інновації в сфері еколого-природничої освіти молодших школярів нині не існує. Це і зумовило вибір нами теми статті "Світоглядно-екологічний підхід до змісту природничої освіти в школі I ступеня".

Мета статті – теоретично обґрунтувати необхідність реалізації світоглядно-екологічного підходу у змісті нової моделі природничої освіти в школі I ступеня.

Виклад основного матеріалу. Екологічний світогляд – це не лише зміст, а й спосіб усвідомлення дійсності, принцип життя, що визначає характер діяльності. Екологічний світогляд має величезний практичний і життєвий смисл. Він впливає на норми поведінки, на ставлення людини до дійсності. Це своєрідна духовна призма, через яку сприймається усе навколишнє. Формування екологічного світогляду – складний і тривалий процес спрямований на оволодіння системою екологічних знань, розвитку духовних здібностей особистості молодшого школяра в поєднанні суспільного й родинного впливу, ціннісної оцінки, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до природи, її екологічних проблем на тлі позитивного емоційного фону, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні екологічних та природоохоронних завдань.

Проблема світоглядного підходу до змісту освіти заявлена у творчості педагогів-класиків – А.Дістервега, Дж.Дьюї, Я.Коменського, А.Маслоу, М.Монтесорі, Ж.-Ж.Руссо, Р.Штайнера та ін. Не минули цю проблему й вітчизняні просвітителі Г.Сковорода, Т.Шевченко, О.Духнович, С.Миропольський, І.Франко, К.Ушинський, В.Сухомлинський, О.Яната та ін. Ідея формування правильного розуміння дитиною світу, людинолюбства та людяності у їхніх творах виступає головною. Формування наукового світогляду та його зв'язку з культурою розкривається у дослідженнях Л.Виготського, Е.Еріксона, Л.Обухова, Н.Шумакова та ін. Російські еко-психологи В.Ясвін, Д.Дерябо питання формування світогляду особистості розглядають у контексті розвитку екологічної культури, ставлення особистості до природи.

У психолого-педагогічних дослідженнях К.Альбуханової-Славської, Б.Ананьєва, І.Беха, О.Запорожця, В.Петровського, С.Рубінштейна, А.Маслоу та ін. доведено концепцію розвитку особистості в умовах становлення її свідомості. Так, І.Бех, акцентує увагу на тому, що доцільно організоване за змістом і формою навчання має високий виховний потенціал: уводить особистість до простору світоглядних ідей, формує соціальні настанови й ціннісні орієнтації, гуманістичну спрямованість особистості, її духовні та матеріальні потреби [1, 44]". Відтак вся навчальна інформація про природне оточення має узгоджуватися з процесом становлення особистості дитини. Лише за таких умов навчально-виховний процес сприятиме формуванню цілісної картини світу, уявлень про зв'язок навколишнього світу та внутрішнього життя особистості, збагаченню морального досвіду дитини.

Отже, світогляд особистості – система поглядів на світ у цілому, на ставлення людини до суспільства, природи, самої себе. В основі світогляду лежить світорозуміння, тобто сукупність визначених знань про світ. Підґрунтям педагогічного розв'язання проблеми формування світогляду підрастаючого покоління є творчий доробок Г.Вашенка, А.Макаренка, В.Сухомлинського, К.Ушинського та ін. Видатні педагоги наголошували на важливості формування світоглядних уявлень як невід'ємного компонента розвитку особистості, що базуються на ідеях гуманізму та демократизму. Думки великих педагогів щодо педагогічного впливу на формування світогляду особистості розвивають у своїх роботах С.Гончаренко, С.Совгіра, А.Сущенко, Г.Тарасенко та ін. Так, у наукових дослідженнях С.Совгіри наголошується на особливій ролі природничої освіти у формуванні гуманістичного світогляду молодого покоління. Дослідницею підкреслена особлива роль світогляду у формуванні концепції життя кожної особистості [3]. Шляхи, форми, методи виховання світогляду в учнівській молоді висвітлено в дослідженнях О.Артюхової, І.Бургун, А.Васильєва, З.Воїнкової, С.Гончаренка, В.Демиденко, Є.Дурманенко, Г.Кондратенко, В.Ільченко, Л.Корміної, І.Метлика, Е.Монозон, Л.Потапук, М.Ратко, Р.Рогової, Ю.Руденка, О.Шаповал та ін. Е.Монозон трактує світогляд як узагальнену систему поглядів, переконань та ідеалів, у яких людина виявляє своє ставлення до природного й соціального оточення. Відтак світогляд узагальнює знання, досвід, емоційні оцінки, визначає ідейну спрямованість життя й діяльності особистості.

Умовами формування світогляду особистості школярів учені вбачають впровадження інтегрованих курсів, опору на життєвий досвід вихованців і врахування їх вікових особливостей (К.Гуз, В.Ільченко, Т.Михайлова, Л.Потапук, М.Ратко, О.Шаповал та ін.). Незважаючи на багатоплановість досліджень проблеми формування світогляду учнів, недостатньо уваги приділено з'ясуванню форм і методів формування основ світогляду в учнів молодшого шкільного віку. Окремі аспекти розвитку світорозуміння дитиною навколишньої дійсності розглянуто в дослідженнях вітчизняних і російських вчених (Н.Бібік, А.Богущ, Л.Варяниця, Н.Гавриш, В.Ільченко, Т.Ковальчук, О.Кононко, С.Курінна, І.Печенко, Т.Поніманська, О.Савченко, Г.Тарасенко, С.Якименко, І.Ярита та ін.).

Г.Тарасенко досліджує чуттєво-емоційний та художньо-творчий шляхи впливу на гуманістичний світогляд молодших школярів. Основним фактором такого впливу вчена вважає природу та її естетичний потенціал, що передбачає активізацію механізмів аксіологічної діяльності дітей. Учена підкреслює, що неможливо сформуванню гуманістичний світогляд поза естетичною константою буття. Результатом стосовно проблеми нашого дослідження є формування в учнів гуманістичного, цілісного, сформованого на засадах наукових знань світогляду. Цілісна система знань про навколишню дійсність стає підґрунтям для формування світорозуміння дитини.

За висновком психологів, молодший шкільний вік є сензитивним періодом наукового пізнання природи, накопичення знань про неї та становлення соціально зрілої, відповідальної особистості. Молодші школярі здатні бачити красу природи, усвідомлювати необхідність гармонійного співіснування з навколишнім. Особливу роль у формуванні світоглядних координат молодшого школяра має природничу освіту в основі якої – гуманістично-зорієнтований підхід, яким передбачено визнання пріоритетною сферою розвитку особистості ціннісно-смыслову, орієнтацію навчально-виховного процесу на забезпечення комфортних умов для особистісного розвитку дитини, підтримання її індивідуальних здібностей, культурного саморозвитку.

Формування уявлень про живу і неживу природу та існуючі взаємозв'язки розпочинається у дошкільному та продовжується у молодшому шкільному віці. Перші уявлення про природу закладаються в сім'ї й дитячому садку. Дошкільники отримують знання про рослини і тварини, вчать розпізнавати їх за характерними ознаками, об'єднувати в елементарні класифікаційні групи (комахи, птахи, звірі, домашні тварини, рослини, кущі, дерева), ведуть спостереження за погодою, сезонними змінами в природі, впливом їх на живу природу тощо. Діти старшого дошкільного віку здатні активно засвоювати знання про елементарні взаємозв'язки в природі, володіють уміннями класифікувати живу природу на основі безпосереднього сприйняття та аналізу зовнішніх ознак, способів взаємодії із середовищем та особливостей живлення. Таким чином, у дошкільному віці формуються первинні екологічні знання, що виникають як результат взаємодії з природою, існують у вигляді системи, мають бути усвідомлені особистістю, зорієнтовані на певну дію.

Первинні уявлення отримані дитиною у дошкільному віці є основою формування цілісного сприйняття природи молодшим школярем, першою стадією збагачення дитини знаннями про природу, формування науково обґрунтованого, морального і естетичного ставлення до природи. Ознайомлення з природним середовищем дітей молодшого шкільного віку передбачає формування потреби до пізнання світу та людини в ньому як соціальної та біологічної істоти, засвоєння духовних цінностей у різноманітних сферах: пізнавальній, моральній, діяльнісно-вольовій, емоційній, естетичній, комунікативній. В процесі ознайомлення дітей з природним довкіллям створюються передумови для усвідомленого сприйняття і засвоєння соціальних та моральних норм, історичних, національно-культурних традицій українського народу.

Світоглядно-екологічний підхід до викладання природничого матеріалу сприяє усвідомленню дітьми того, що в системі "людина – природа", яка склалася об'єктивно, самоцінним є кожен її елемент. Світоглядно-екологічний підхід до змісту природничої освіти передбачає ознайомлення з природним та соціальним довкіллям дітей молодшого шкільного віку на основі гуманістичного та аксіологічного підходів. Варто пам'ятати, що не можна зводити вивчення природознавства до механічного розумового розвитку й удосконалення пам'яті. Недооцінка морально-етичних почуттів, як показує практика, призводить до неадекватності самооцінки особистості. Ігнорування цінності духовно-почуттєвого зростання особистості та сподівання на автоматичне підвищення його статусу, в залежності від успіхів у навчанні, стримують процес розкриття його потенційних гуманістичних резервів. Відтак засвоєння дитиною природничих уявлень має відбуватися на основі цінностей переживання, відносин і творчості; застосування ігор, цікавих бесід, різноманітних видів діяльності, які б сприяли розвитку у дітей почуття власної гідності, допомогли б їм стати більш відкритими, доброзичливими, комунікативними, активними у розв'язанні різного роду життєвих ситуацій.

Аналіз практики викладання предмету "Природознавство" в сучасній початковій школі дає підстави для висновку про те, що впровадження ідей демократизації, гуманітаризації та гуманізації у систему навчально-виховної роботи, у більшості випадків, має декларативний характер. Вчителі початкових класів відчувають найбільші труднощі саме у розв'язанні завдань екологічного виховання, формування

світоглядних орієнтирів молодших школярів. На жаль, недостатньо уваги приділяється формуванню у молодого покоління емоційної сфери, організації такої діяльності, яка б сприяла формуванню гуманістичної моделі поведінки. Аналіз емпіричних даних підтвердив той факт, що у більшості випадків потенціал предметів початкової школи з метою виховання гуманності учнів молодшого шкільного віку не використовується.

У контексті досліджуваної проблеми особливе місце займає курс “Природознавство”, яким передбачено формування у молодших школярів цілісного світогляду, цілісної наукової картини світу. В процесі засвоєння змісту навчального предмету особлива увага звертається на формування у дітей молодшого шкільного віку любові до усього того, що їх оточує. У процесі виконання ряду завдань, спостережень, екскурсій, проектів молодші школярі знайомляться з такими якостями особистості як емпатія, безкорисливість, вимогливість до себе, відвертість, відповідальність, гідність, добродійність, доброзичливість, дружелюбність, душевність, людяність, милосердя, миролюбність, повага до життя, рефлексія, співпереживання, співчуття, уважність, чуйність та ін.

Особливе значення у процесі виховання у дітей молодшого шкільного віку гуманних почуттів відводиться вчителю. Від його особистих якостей, володіння формами і методами виховання та вміння оперувати ними в різних умовах виховного процесу залежить ефективність процесу формування гуманних почуттів. Вчитель має забезпечити посилення гуманістичної спрямованості викладання предметів початкової школи з метою осмислення гуманістичних понять, трансформації їх у погляди, переконання і звички.

Гуманізація виховного процесу вказує на те, що пріоритетною сферою розвитку особистості є ціннісна. Це означає, що виховання, яке претендує на управління розвитком особистості, має передбачати мету й головним предметом виховної діяльності є емоційно-ціннісний розвиток дитини. Таким чином, вивчення природознавства має забезпечити особистісний розвиток кожної дитини, підтримку її самобутності, саморозвитку.

Вважаємо, що ефективність процесу формування у молодших школярів світоглядно-екологічних детермінант залежить від вдалого поєднання та дотримання вчителем ряду педагогічних умов серед яких виділяємо:

- посилення гуманістичної складової інтегрованого курсу “Природознавство”;
- використання адекватних форм і методів роботи, з молодшими школярами в межах кожної змістової лінії;
- залучення учнів до гуманістичної діяльності;
- включення молодших школярів у вчинковий тренаж з метою збагачення досвідом гуманістичної взаємодії;
- коректування виховної діяльності.

Комплексне використання ряду педагогічних умов забезпечить результативність процесу формування гуманних якостей особистості молодшого школяра, впливу на емоційно-ціннісну, інтелектуальну, вчинково-діяльнісну сфери особистості, створить сприятливі умови для формування особистісних пізнавальних потреб, моральної свідомості, позитивних якостей особистості. Важливою умовою виховання гуманності є організація колективної навчальної, суспільно корисної діяльності, особливо таких її видів, де учні поставлені в ситуації безпосереднього вияву турботи про інших, надання допомоги та підтримки, захисту молодшого, слабкого. Такі ситуації можуть виникати безпосередньо в процесі спільної діяльності, а можуть бути спеціально передбачені педагогом.

Висновок. Сучасний етап реформування змісту природничої освіти передбачає перехід від природничо-наукової парадигми до гуманітарної, головною метою якої є розвиток особистості. Одним із пріоритетних підходів, що має знайти своє почесне місце у змісті природничої освіти вважаємо світоглядно-екологічний. Особливе місце у цьому процесі відводиться навчальним предметам початкової школи. Так, курс “Природознавство” покликаний вирішувати одне із пріоритетних завдань: формування у молодших школярів екологічного світогляду, який акумулює результати усіх видів світовідношення. Забезпечення вчителем належної уваги до даного предмету, посилення гуманістичної складової інтегрованого курсу “Природознавство” допоможе забезпечити високий рівень розвитку гуманних почуттів молодших школярів. Творче використання адекватних форм і методів роботи з молодшими школярами, забезпечення практичної реалізації набутих знань, створення належних умов для емоційної ідентифікації, лабілізації сприятимуть формуванню у вихованців правильного ціннісного ставлення до світу.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у створенні моделі природничої освіти в основі якої – формування основ екологічного світогляду молодших школярів та розробці методичного забезпечення освітнього процесу в цьому контексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І.Д. Виховання особистості: Підручник. – К.: Либідь, 2008. – 848 с.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Скрипченко О. Загальна психологія / О. Скрипченко. – К. : Вища школа, С.В. Теоретико-методичні основи формування екологічного 1998. – 420 с.
4. Совгіра світогляду майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах : [монографія] / С.В. Совгіра. – К. : Наук. світ, 2008. – 346 с.
5. Сокурєнко О.О. Формуємо світогляд дитини в ігровій та дослідницькій діяльності: навчальний посібник / О. Сокурєнко. – Миколаїв: МОІППО, 2009. – 124 с.
6. Сухомлинський В. О. Народження громадянина / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1970. – 288 с.
7. Тадеєва І.М. Формування гуманних якостей особистості як педагогічна проблема / І.М. Тадеєва // Наука і освіта. - 2001. - № 2. - С. 22-24.
8. Тарасенко Г.С. Взаємозв'язок естетичної та екологічної підготовки вчителя в системі професійної освіти: Монографія / Г.С.Тарасенко. – Черкаси : “Вертикаль”, видавець ПП Кандич С.Г., 2006. – 308 с.
9. Формування екологічної компетентності школярів : наук.-метод. посібник / Н.А. Пустовіт, О.Л. Пруцакова, Л.Д. Руденко, О.О. Колонькова. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 64 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Beh I.D. Vihovannya osobistosti: Pidruchnik. – K.: Libid, 2008. – 848 s.
2. Entsiklopediya osviti / Akad. ped. nauk Ukrayini; golovniy red. V.G. Kremen. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.
3. Skripchenko O. Zagalna psihologiya / O. Skripchenko. – K. : Vishcha shkola, S.V. Teoretiko-metodichni osnovi formuvannya ekologichnogo 1998. – 420 s.
4. Sovgira svitoglyadu maybutnih uchiteliv u vishchih pedagogichnih navchalnih zakladah : [monografiya] / S.V. Sovgira. – K. : Nauk. svit, 2008. – 346 s.
5. Sokurenko O.O. Formuemo svitoglyad ditini v igroviy ta doslidnitskiy diyalnosti: navchalniy posibnik / O. Sokurenko. – Mikolayiv: MOIPPO, 2009. – 124 s.
6. Suhomlinskiy V. O. Narodzhennya gromadyanina / V.O. Suhomlinskiy. – K. : Rad. shk., 1970. – 288 s.
7. Tadeeva I.M. Formuvannya gumannih yakostey osobistosti yak pedagogichna problema / I.M. Tadeeva // Nauka i osvita. - 2001. - № 2. - S. 22-24.
8. Tarasenko G.S. Vzaemozv'yazok estetichnoyi ta ekologichnoyi pidgotovki vchitelya v sistemi profesiyanoi osviti: Monografiya / G.S.Tarasenko. – Cherkasi : “Vertikal”, vidavets PP Kandich S.G., 2006. – 308 s.
9. Formuvannya ekologichnoyi kompetentnosti shkoliariv : nauk.-metod. posibnik / N.A. Pustovit, O.L. Prutsakova, L.D. Rudenko, O.O. Kolonkova. – K. : Pedagogichna dumka, 2008. – 64 s.

Грошовенко А. П. Мировоззренческо-экологический подход к содержанию естественнонаучного образования в школе I степени

Статья посвящена проблеме реализации гуманистического подхода в условиях поиска новой модели естественнонаучного образования в школе I степени. Проанализировано состояние и перспективы развития данной проблемы в современной педагогической науке и практике, обоснован комплекс педагогических условий учебно-воспитательной работы направленной на формирование экологического мировоззрения детей младшего школьного возраста в процессе изучения естествознания.

В статье приоритетную роль в реализации мировоззренчески-экологических установок младших школьников отведено учителю. Эффективность решения проблемы воспитания детей, формирования у них прочных знаний, естественных компетенций, зависит от способности учителя, развитости гуманистически направленной системы ценностных ориентаций.

Ключевые слова: младшие школьники, гуманизм, естественная образование, педагогические условия, профессиональная подготовка учителя начальной школы.

Hroshovenko A. P. Worldwide-Ecological Approach to the Content of Natural Education at School (I Degree)

The article is devoted to the problem of realization of humanistic approaches in the new model of natural science education in primary school. The state and prospects for the development of the problem in pedagogical science and practice are analyzed, and a complex of conditions for teaching and educational work on the formation of the ecological outlook of children of primary school age in the process of studying natural science is substantiated.

The effectiveness of solving the problem of raising the children, the formation of their solid knowledge, natural competencies, depends on the ability of the teacher, the development of a humanistically oriented system of value orientations.

Key words: junior schoolchildren, humanism, natural education, pedagogical conditions, vocational training of elementary school teachers.